การประเมินสมรรถนะของพยาบาลฉุกเฉินที่สำเร็จการอบรม หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

A COMPETENCY EVALUATION OF PARTICIPANTS FROM THE EMERGENCY NURSE TRAINING PROGRAM AT BOROMARAJONANI COLLEGE OF NURSING, BANGKOK

ปรียาวรรณ วิบูลย์วงศ์ (Preeyawan Vibulwong)*
ธนาภา ฤทธิวงษ์ (Tanapa Rittiwong)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้สำเร็จการอบรม หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ จำนวน 44 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการอบรม จำนวน 44 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมตามการรับรู้ของตนเอง และผู้บังคับบัญชาประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ทางวิชาการและคุณภาพการบริการ 2) ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน 3) ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน 4) ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง 5) ด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ และ 6) ด้านทัศนคติในการปฏิบัติงาน ทั้งหมด 50 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบความเที่ยง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา คอนบาร์ค พบว่า แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมต่อสมรรถนะของตนเองและผู้บังคับบัญชามีค่าเท่ากับ 0.85 การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีส่งแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (independent T-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้สำเร็จการอบรม หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน และผู้บังคับบัญชามีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้สำเร็จการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะทางการพยาบาลฉุกเฉินจำแนกรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับดี

2. ระดับสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมจำแนกรายข้อ พบว่า ระดับสมรรถนะดีมาก คือ รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น (X=4.68 S.D.=.471) รองมาคือ ตั้งใจและมั่นใจในการปฏิบัติงาน (X=4.59 S.D.=.497) ส่วนระดับสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกรายข้อพบว่า ระดับสมรรถนะดี ได้แก่ รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น (X=4.48 S.D.=.590) รองมาคือ ตั้งใจและมั่นใจในการปฏิบัติงาน (X=4.39 S.D.=.618)

*พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ
**พยาบาลวิชาชีพ ปฏิบัติการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

3. เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน รุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ระหว่างความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น พบว่า ผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านทัศนคติในการปฏิบัติงานแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความรู้ทางวิชาการและคุณภาพการบริการ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง และด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะว่า การประเมินสมรรถนะพยาบาลอุบัติเหตุและฉุกเฉินควรประเมินเป็นระยะ ๆ เพื่อนำไปพัฒนาพยาบาลให้คงรักษาสมรรถนะตามที่ต้องการ และปรับปรุงในสมรรถนะที่ยังด้อย และควรมีการศึกษาติดตามสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและลึกซึ้งมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลและปฏิบัติพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินได้อย่างถูกต้องปลอดภัยและมีประสิทธิภาพลดภาวะเสี่ยงต่าง ๆที่อาจเกิดขึ้นในภาวะฉุกเฉิน

คำสำคัญ: การประเมินสมรรถนะ/การอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน

Abstract

A descriptive study was designed to examine nursing competencies of 44 nurses, trained from the Emergency Nurse Training Program at the Boromarajonani College of Nursing, Bangkok. The trained nurses and their supervisors were asked after one year of completion. The 50-item scale which consisted of 6 competencies, including knowledge and quality of services, emergency nursing performances, screening and evaluation in emergency, advanced cardiovascular life support skill, discharge planning and referral services, and attitude toward work was developed by the researchers. Its content validity was checked by the experts. The reliability was tested by using Cronbach alpha coefficient was 0.85. The data were analyzed using mean, percentage, standard deviation and independent t-test.

The results revealed that:

1. Both trained nurses and their supervisors rated all competencies as "good".

2. More specifically, for an individual item, the trained nurses perceived that their attitude toward work (X=4.44, SD=0.45) and willingness and confidence to perform tasks were "excellent." The supervisors rated their responsibilities (X=4.48 S.D =.59) and willingness and confidence to perform tasks were "good."

3. There was statistically significant difference between trained nurses and their supervisors ($p<.05$), especially in attitude toward work. However, there was no difference of opinions toward knowledge and quality of services, emergency nursing performances, screening and evaluation in emergency, advanced cardiovascular life support skill, and discharge planning and referral services between two groups.

The results of this research have suggested that the accidentl and emergency nursing competencies should be assessed periodically to retain these skills. It should be followed up to track the performance of the trainees, especially using qualitative methods to obtain more profound data in order to improve the quality of nursing care of emergency patients.

Key Words: Competency evaluation / Emergency Nurse Training Program

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเจ็บป่วยฉุกเฉิน เป็นภาวะที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน จากการได้รับบาดเจ็บและอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ จากโรคต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความพิการ ทุพลภาพ หรือ เสียชีวิตหากไม่ได้รับการรักษาอย่างเหมาะสมทันท่วงที จากการสำรวจของสถาบันการแพทย์ด้านอุบัติเหตุและสาธารณภัย กรมการแพทย์ (กฤตยา แดงสุวรรณ และคณะ, 2551) พบว่า ประเทศไทยมีผู้ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุและเสียชีวิตเป็นอันดับสองรองจากโรคหัวใจ ในภาพรวมของประเทศทุก ๆ 1 ชั่วโมง คนไทยจะเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร 2 คน บาดเจ็บสาหัส 6 คน และบาดเจ็บที่ต้องไปโรงพยาบาลอีกกว่า 100 คน นอกจากนี้แนวโน้มภัยพิบัติจากธรรมชาติ จากการกระทำของมนุษย์ จากเทคโนโลยี และโรคระบาดมีความรุนแรงและความถี่มากขึ้น จากเหตุการณ์สึนามิปีพ.ศ.2547 มีผู้ประสบภัย 18,697 คน และข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปีพ.ศ.2548 พบว่า เกิดสาธารณภัยทั้งสิ้น จำนวน 4,270 ครั้ง (ไสว นรสาร,2552) ซึ่งที่ผ่านมามีปัญหาการขาดการเตรียมความพร้อม ทำให้ไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมความพร้อมด้านการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อรับมือภัยพิบัติเหล่านี้มีความสำคัญยิ่ง ทั้งในด้านระบบบริการและการกู้ภัยฉุกเฉิน รวมทั้งความช่วยเหลือที่ต้องรวดเร็วทันเหตุการณ์ การมีทีมงานที่เข้มแข็งและมีการจัดการที่ดี ส่วนการเจ็บป่วยฉุกเฉินที่มีสาเหตุจากโรค หรือการเป็นพิษ พบได้ในบุคคลทุกเพศ ทุกวัย โดยเกิดขึ้นกับระบบต่าง ๆ ของร่างกายทุกระบบ ที่พบบ่อย เช่น โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคระบบทางเดินหายใจ ทางเดินอาหาร ระบบต่อมไร้ท่อ เป็นต้น หรือแม้แต่โรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำก็เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดภาวะฉุกเฉินได้เช่นกัน ซึ่งการเจ็บป่วยฉุกเฉิน ทั้งการได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ โรค หรือการเป็นพิษ เป็นการเจ็บป่วยที่มีความรุนแรง และฉับพลัน เป็นภาวะคุกคามต่อชีวิต ซึ่งต้องการบุคลากรทางการแพทย์และพยาบาลที่มีความรู้ความสามารถด้านการรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยฉุกเฉิน และด้านการบริหารจัดการ ที่รวดเร็วทันการณ์ และช่วยประคับประคองผู้ป่วยให้ผ่านพ้นภาวะฉุกเฉินได้อย่างมีคุณภาพ รวดเร็ว และทันท่วงที แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคำนึงถึง และธำรงไว้ซึ่งความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แม้ว่าระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทยจะมีพัฒนาการมานานกว่า 10 ปี มีการผลิตแพทย์ในสาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉินมานาน 8-9 ปี เพื่อตอบสนองความต้องการการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉินทั้งใน และนอกโรงพยาบาล แต่ยังผลิตได้จำนวนน้อย ประกอบกับการขาดแคลนแพทย์ที่ไปปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน บุคลากรทางการพยาบาลจึงมีความสำคัญอย่างมากในการช่วยประคับประคองผู้ป่วยให้ผ่านพ้นภาวะฉุกเฉินได้ดีโดยเร็วที่สุดและช่วยชีวิตผู้ป่วยได้อย่างทันท่วงที บุคลากรทางการพยาบาลจึงต้องมีความรู้ความชำนาญและมีการตัดสินใจที่รวดเร็ว และถูกต้องในการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉิน ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินจึงมีความจำเป็น โดยสมรรถนะที่สำคัญในการพยาบาลฉุกเฉินประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาการ การคัดกรองและประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน เป็นกระบวนการการดูแลที่สำคัญของการบริการในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน จากการศึกษาของณรงค์ คำอ่อน (2548) พบว่า กิจกรรมการพยาบาลอุบัติเหตุและฉุกเฉิน บทบาทที่ปฏิบัติบ่อยที่สุดคือ การประเมินอาการ การฟื้นคืนชีพขั้นสูง พยาบาลต้องตระหนักถึงความสำคัญ ควรมีความรู้ และทักษะ ตลอดจนความรวดเร็ว ความคล่องตัว ซึ่งสภาการพยาบาลได้กำหนดความ

สามารถของพยาบาลที่ประจำหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ควรผ่านการอบรมการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูง (พูลสุข หิงคานนท์, 2549) การวางแผนการจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ ควรมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว และการมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน จากการศึกษาของ ดุสิต ขาวเหลือง (2544) พบว่า สมรรถนะประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่งจะมีผลต่อการปฏิบัติงานเป็นบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบและสามารถประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานและเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้โดยอาศัยการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร ให้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ในฐานะสถาบันผลิตและพัฒนาบุคคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉินขึ้นในปี พ.ศ.2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยฉุกเฉินให้มีความรู้ ความสามารถ และศักยภาพทางด้านการพยาบาลฉุกเฉิน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ในการปฏิบัติการพยาบาลให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความเจริญทางวิทยาศาสตร์ที่รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การเป็นพยาบาลฉุกเฉินที่มีคุณภาพ สามารถแก้ปัญหาสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งกุลวดี อภิชาติบุตร และสมใจ ศิระกมล (2547) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า การได้รับการศึกษาอบรมมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 การได้รับการอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล ทำให้พยาบาลสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพจากเหตุผลดังกล่าว วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ เห็นถึงความสำคัญในการดำเนินการวิจัยประเมินสมรรถนะของพยาบาลฉุกเฉินที่สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน เพื่อให้ทราบถึงผลลัพท์การเรียนรู้ของหลักสูตร โดยผู้สำเร็จการอบรมจะมีการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ทางการพยาบาลฉุกเฉิน ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการพยาบาลฉุกเฉิน ทั้งด้านการคัดกรองและการประเมินอาการ ด้านการฟื้นคืนชีพ การวางแผนจำหน่าย รวมถึงพัฒนาทัศนคติในการปฏิบัติงาน โดยสามารถในการนำความรู้ที่ได้จากหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้รับบริการและหน่วยงานของพยาบาลฉุกเฉินภายหลังสำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉินของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ และวิทยาลัยจะนำผลจากการวิจัยดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพิจารณาวางแผนปรับปรุงแก้ไขกระบวน การเรียนการสอน พัฒนาสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต้นสังกัด และให้ผู้สำเร็จการอบรมมีทักษะ และสมรรถนะตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ และมีความรู้ ความสามารถ ความก้าวหน้า ทันสมัย เหมาะสมกับเทคโนโลยียุคโลกาภิวัฒน์ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรม

2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นผู้บังคับบัญชาระดับต้น

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้นต่อสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพิจารณาวางแผนปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเรียนการสอน ของหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน ให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้ารับการอบรม และผู้บังคับบัญชา

2. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลสมรรถนะผู้สำเร็จการอบรมในหลักสูตรเฉพาะทางด้านการพยาบาลสาขาอื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยภายหลังสิ้นสุดการอบรมเป็นเวลา 1 ปี มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ จำนวน 58 คน และผู้บังคับบัญชาระดับต้นของผู้สำเร็จการอบรมจำนวน 58 คน แต่เมื่อครบกำหนด 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามจากผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้นจำนวน 25 ฉบับ ผู้วิจัยจึงโทรศัพท์ติดต่อและส่งแบบสอบถามชุดใหม่ไปให้ผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น และขอแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนดผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามจากผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้นรวมทั้งสิ้นอย่างละ 44 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.86

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของภัทรมน ทับสูงเนิน (2552) ซึ่งใช้แนวคิดของ Canadian Nurse Association ผู้วิจัยได้ขออนุญาตใช้เครื่องมือดังกล่าวจากคณะพยาบาลศาสตร์ หนังสืออนุญาตเลขที่ศธ0512.11/0323 ลงวันที่ 18 มีนาคม 2556 ขึ้นจากการรวบรวมวรรณกรรม ประกอบด้วย 2 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเพื่อประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมตามการรับรู้ของตนเอง ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สำเร็จการอบรม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูล ระยะเวลาการปฏิบัติงานในหน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมต่อสมรรถนะของตนเอง ประกอบด้วยด้านความรู้ทางวิชาการและคุณภาพการบริการ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง ด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ และด้านทัศนคติในการปฏิบัติงาน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเพื่อประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับต้น ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูล ระยะเวลาการปฏิบัติงานร่วมกับผู้สำเร็จการอบรม และจำนวนบุคลากรในหน่วยงานที่สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับต้นต่อสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรม ประกอบด้วย ด้านความรู้ทางวิชาการและคุณภาพการบริการ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง ด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ และด้านทัศนคติในการปฏิบัติงานลักษณะคำตอบของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลตามคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นโดยใช้เกณฑ์ สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เท่ากับ 1.00 –1.49 ระดับน้อย 1.50-2.49 ระดับปานกลาง 2.50-3.49 ระดับดี 3.50-4.49 ระดับดีมาก เท่ากับ 4.50–5.00

แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่าน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพยาบาลฉุกเฉิน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย 1 ท่าน หลังจากปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้นำไปทดลองใช้ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับกลุ่มผู้ผ่านการอบรมในหลักสูตรเดียวกัน จำนวน 30 คน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา คอนบาร์ค พบว่าแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมต่อสมรรถนะของตนเองและผู้บังคับบัญชามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

การวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ (เอกสารหมายเลข 020/2556) รวมถึงมีการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยให้ความสำคัญโดยมีเอกสารชี้แจงซึ่งอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสร้างความเข้าใจถึงการวิจัย การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ และการรับรองถึงการรักษาความลับที่จะไม่กระทบต่อผู้ให้ข้อมูล และอธิบายสิทธิ์ในการที่จะตอบหรือไม่ตอบ หรือการหยุดให้ข้อมูลเมื่อต้องการ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยรวบรวมรายชื่อ สถานปฏิบัติงาน และเบอร์โทรศัพท์ของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน รุ่นที่ 3 จากงานทะเบียน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ และส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือนำส่งจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ถึงผู้สำเร็จการอบรมและหัวหน้าหอผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โดยจ่าหน้าซองถึงกลุ่มตัวอย่าง พร้อมสอดซองเปล่าติดแสตมป์จ่าหน้าซองถึงวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ เพื่อความสะดวกในการส่งกลับคืน โดยให้ส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยภายใน 4 สัปดาห์ หลังได้รับแบบสอบถาม ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนำมาแจกแจงความถี่ และร้อยละ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบมตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา โดยจำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมระหว่างความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา โดยใช้การทดสอบค่าที (independent T-test)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้สำเร็จการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 88.6 มีอายุระหว่าง 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาอายุระหว่าง 46-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.5 ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.9 ระยะเวลา การปฏิบัติงาน

มากที่สุด 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.5

ผู้บังคับบัญชา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97.7 มีอายุระหว่าง 46-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมาอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.8 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 72.7 ระยะเวลาการปฏิบัติงานร่วมกับผู้สำเร็จการอบรม 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมา 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.5 ในหน่วยงานมีจำนวนบุคลากรที่สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลฉุกเฉิน 4 คนขึ้นไป จำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 29.5

ส่วนที่ 2 สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น

ผู้สำเร็จการอบรมประเมินสมรรถนะของตนเองทุกด้านอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายด้าน ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะมากที่สุด ได้แก่ ด้านทัศนคติในการปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ =4.44, SD =0.45) อยู่ในระดับดีรองลงมาคือด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง ($\overline{X}$ =4.36, SD=0.48) และด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ ($\overline{X}$ =4.29, SD=0.51) ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ($\overline{X}$ =4.29, SD=0.40) ส่วนผู้บังคับบัญชาระดับต้นเห็นว่าผู้สำเร็จการอบรม มีสมรรถนะทุกด้าน และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะมากที่สุด ได้แก่ ด้านทัศนคติในการปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ =4.25, SD=0.45) รองลงมาคือด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง ($\overline{X}$ =4.23, SD=0.49) และด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ($\overline{X}$ =4.21, SD=0.43) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรม และผู้บังคับบัญชาระดับต้นจำแนกรายด้าน

สมรรถนะ	ผู้สำเร็จการอบรม			ผู้บังคับบัญชาระดับต้น		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ
ด้านความรู้ทางวิชาการและคุณภาพการบริการ	3.94	0.43	ดี	3.86	0.54	ดี
ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน	4.17	0.37	ดี	4.16	0.39	ดี
ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน	4.29	0.40	ดี	4.21	0.43	ดี
ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง	4.36	0.48	ดี	4.23	0.49	ดี
ด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ	4.29	0.51	ดี	4.16	0.42	ดี
ด้านทัศนคติในการปฏิบัติงาน	4.44	0.45	ดี	4.25	0.45	ดี

เมื่อพิจารณาระดับสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมจำแนกรายข้อ พบว่า ระดับสมรรถนะดีมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น ($\overline{X}$ =4.68 S.D.=.471) รองมาคือ ตั้งใจและมั่นใจในการปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ =4.59 S.D.=.497) ทักษะในการฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (BCLS) การฟื้นคืนชีพขั้นสูง (ATLS) ได้ถูกต้องตามมาตรฐาน ($\overline{X}$ =4.59 S.D.=.583) และระดับสมรรถนะดี 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ พัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ เช่น การมีช่องทางเร่งด่วนในการรักษา (fast tract) การลดระยะเวลารอคอย และการเป็นหน่วยบริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) เป็นต้น ($\overline{X}$ =3.91 S.D.=.640) ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการพยาบาลฉุกเฉินในเชิงนโยบาย ($\overline{X}$ =3.68 S.D.=.518) จัดระบบการควบคุมการติดเชื้อในหน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน และป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ ($\overline{X}$ =3.64 S.D.=.574) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน รุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมจำแนกรายข้อ เรียงตามลำดับ

สมรรถนะ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ
1. ทักษะในการฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (BCLS) การฟื้นคืนชีพขั้นสูง (ATLS) ได้ถูกต้องตามมาตรฐาน	4.59	.583	ดีมาก
2. ตั้งใจและมั่นใจในการปฏิบัติงาน	4.59	.497	ดีมาก
3. รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น	4.68	.471	ดีมาก
-			
-			
-			
48. พัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ เช่น การมีช่องทางเร่งด่วนในการรักษา (fast tract) การลดระยะเวลารอคอย และการเป็นหน่วยบริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) เป็นต้น	3.91	.640	ดี
49. ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการพยาบาลฉุกเฉินในเชิงนโยบาย	3.68	.518	ดี
50. จัดระบบการควบคุมการติดเชื้อในหน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน และป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ	3.64	.574	ดี

ระดับสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับต้น จำแนกรายข้อพบว่า ระดับสมรรถนะดี 3 อันดับแรก ได้แก่ รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น ($\overline{X}$ =4.48 S.D.=.590) รองมาคือ ตั้งใจและมั่นใจในการปฏิบัติงาน($\overline{X}$ =4.39 S.D.=.618) มีน้ำใจและให้การช่วยเหลือผู้ร่วมงาน ($\overline{X}$ =4.36 S.D.=.532) และทักษะในการฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (BCLS) การฟื้นคืนชีพขั้นสูง (ATLS) ได้ถูกต้องตามมาตรฐาน ($\overline{X}$ =4.36 S.D.=.532) และระดับสมรรถนะดี 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน รุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาจำแนกรายข้อเรียงตามลำดับ

สมรรถนะ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ
1. รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น	4.48	.590	ดี
2. ตั้งใจและมั่นใจในการปฏิบัติงาน	4.39	.618	ดี
3. ทักษะในการฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (BCLS) การฟื้นคืนชีพขั้นสูง (ATLS) ได้ถูกต้องตามมาตรฐาน	4.36	.532	ดี
4. มีน้ำใจและให้การช่วยเหลือผู้ร่วมงาน	4.36	.532	ดี
-			
-			
48. ค้นหาสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยหยุดหายใจ (contribute factor) และรายงานแพทย์ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว	4.00	.747	ดี
49. จัดลำดับความสำคัญในการวางแผนจำหน่าย และประเมินผลการวางแผนจำหน่ายได้	3.93	.625	ดี
50. วางแผนจำหน่ายร่วมกับสหวิชาชีพได้	3.91	.520	ดี

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ระหว่างความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น

สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรม ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น พบว่าด้านความรู้ทางวิชาการและคุณภาพการบริการด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง และด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับด้านทัศนคติในการปฏิบัติงานแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน รุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ระหว่างความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น

สมรรถนะ	ผู้สำเร็จการอบรม		ผู้บังคับบัญชาระดับต้น		t-test	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
ด้านความรู้ทางวิชาการและคุณภาพการบริการ	3.94	0.42	3.86	0.54	.714	0.23
ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน	4.17	0.37	4.16	0.39	.084	0.466
ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน	4.29	0.40	4.21	0.43	.864	0.195
ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง	4.36	0.47	4.23	0.49	1.243	0.108
ด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ	4.29	0.51	4.16	0.42	1.337	0.094
ด้านทัศนคติในการปฏิบัติงาน	4.44	0.44	4.25	0.45	2.012	0.023*

**P value < .05*

สรุปและอภิปรายการวิจัย

สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน รุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น

กลุ่มตัวอย่างประเมินสมรรถนะของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายด้าน ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะมากที่สุด ได้แก่ ด้านทัศนคติในการปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ =4.44, SD=0.45) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง ($\overline{X}$ =4.36, SD=0.48) และด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ ($\overline{X}$ =4.29, SD=0.51) ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ($\overline{X}$ =4.29, SD=0.40) และผู้บังคับบัญชาระดับต้นประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรม จำแนกรายด้าน พบว่าผู้บังคับบัญชาระดับต้นประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายด้าน ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะมากที่สุด ได้แก่ ด้านทัศนคติในการปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ =4.25, SD=0.45) รองลงมาคือด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง ($\overline{X}$ =4.23, SD=0.49) และด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ($\overline{X}$ =4.21, SD=0.43)

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น ประเมินสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กุลวดี อภิชาติบุตร และสมใจ ศิระกมล (2547) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า การได้รับการศึกษาอบรมมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 การได้รับการอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาลทำให้พยาบาลสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งทางหลักสูตรการพยาบาล

เฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน ได้เน้นย้ำผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินและวิกฤต ในลักษณะองค์รวม และประยุกต์ใช้ความรู้ ในการปฏิบัติการพยาบาล รวมทั้งประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โดยการประเมิน วินิจฉัย วางแผนการพยาบาล นำไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลในผู้ป่วยแต่ละราย รวมถึงการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ทุกรูปแบบ การประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยให้เกิดความคล่องตัวและทำให้ผลการรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงทำให้ผู้สำเร็จการอบรมเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้แล้ว การได้รับการอบรมเพิ่มเติม เป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร ให้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ในงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น ประเมินสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายด้าน ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะมากที่สุด ได้แก่ ด้านทัศนคติในการปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ =4.44, SD=0.45) , ($\overline{X}$ =4.25, SD=0.45) อาจเนื่องจากผู้สำเร็จการอบรมส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในหน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินเฉลี่ยเท่ากับ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.8 จากการศึกษาของกุลวดี มุฑุมล (2542) พบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในชีวิตมาก มักจะนำประสบการณ์ในอดีตพร้อมทั้งเหตุผลมาประกอบการปฏิบัติงานมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า อีกทั้งยังมีความสุขุมรอบคอบสามารถวิเคราะห์แจกแจงถึงความเป็นไปได้ของข้อมูลที่ตนรับรู้ได้มากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์มากขึ้นจะมีสมรรถนะมากขึ้นด้วย

เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ระหว่างความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น

ผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านทัศนคติในการปฏิบัติงานแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความรู้ทางวิชาการและคุณภาพการบริการ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง และด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการประเมินสมรรถนะสามารถได้จากหลายแหล่ง จากการศึกษาของอนงค์พร พะวรรัมย์ (2546) สรุปข้อดีและข้อจำกัด จากผู้ประเมินดังนี้ การประเมินตนเอง มีข้อดีคือ ผู้ประเมินมีโอกาสประเมินตนเองทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานและกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและข้อมูลบางอย่างไม่มีใครทราบนอกจากตนเอง แต่ข้อเสียคือผู้ประเมินอาจจะเข้าข้างตนเอง จึงทำให้ผลที่ได้จากการประเมินค่อนข้างสูงกว่าความเป็นจริง และอาจมองข้ามปัญหาที่สำคัญบางประการของตนเองได้ และผู้บริหารเป็นผู้ประเมิน มีข้อดีคือ การที่ผู้บริหารไปสังเกตการปฏิบัติงานโดยตรงหรือทำหน้าที่ประเมินจะทำให้ตีความหมายข้อมูลที่ได้จากผู้อื่นได้ถูกต้องและกระจ่างขึ้น แต่ข้อเสียคือผู้บริหารอาจใช้ความชอบความสัมพันธ์ส่วนตัวมาเกี่ยวข้อง ไม่มีเวลา ขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินที่เพียงพอ และขาดทักษะในการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

ผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านทัศนคติในการปฏิบัติงานแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของบรูม (Bloom, 1964) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ว่า ทัศนคติเป็นตัวเร่งให้เกิดการ

ปฏิบัติ และความรู้จะไม่ถูกนำมาใช้หรือลงมือกระทำจนกว่าเกิดทัศนคติที่มากพอต่อการปฏิบัตินั้น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุมิตรา ชูแก้ว และคณะ (2555) ศึกษา ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตามการรับรู้ของพยาบาลในการช่วยเหลือและสร้างเสริมสุขภาพของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง พบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามการรับรู้ของพยาบาลในการช่วยเหลือและสร้างเสริมสุขภาพของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พยาบาลที่มีทัศนคติดีทำให้มีการปฏิบัติไปในทางที่ดีด้วย จึงกล่าวได้ว่า การอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง เป็นการเพิ่มเติมทั้งองค์ความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลฉุกเฉิน และการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการพยาบาล เพราะการดูแลผู้เจ็บป่วยฉุกเฉิน เป็นลักษณะงานที่ต้องการความเร่งด่วน ฉับไว และถูกต้องเนื่องจากผู้เจ็บป่วยมักมีปัญหาเร่งด่วนทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ อีกทั้งไม่ได้มีการเตรียมตัว เตรียมใจมาก่อนจึงทำให้มีความคาดหวังสูง ในด้านบริการต้องรวดเร็ว ถูกต้อง ฉะนั้นบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้บริการ จึงต้องเข้าใจถึงความต้องการผู้รับบริการ ฉะนั้นบทบาทการพยาบาลนอกจากจะต้องมีความรู้ทักษะความสามารถในการช่วยชีวิต และรอบรู้เทคนิคการให้บริการกรณีฉุกเฉิน ในทุกสถานการณ์แล้ว พยาบาลอุบัติเหตุและฉุกเฉินยังต้องมีพฤติกรรมบริการที่ดี ซึ่งจะสะท้อนถึงคุณภาพและความมีคุณค่าของวิชาชีพพยาบาลให้เป็นที่ประจักษ์ (อุบล ยี่เฮง, 2550) ทำให้ทราบผลลัพท์การเรียนรู้ของหลักสูตร โดยผู้สำเร็จการอบรมมีการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ทางการพยาบาลฉุกเฉิน ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการพยาบาลฉุกเฉิน ทั้งด้านการคัดกรองและการประเมินอาการ ด้านการฟื้นคืนชีพ การวางแผนจำหน่าย รวมถึงพัฒนาทัศนคติในการปฏิบัติงาน โดยสามารถในการนำความรู้ที่ได้จากหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้รับบริการและหน่วยงานของพยาบาลฉุกเฉินภายหลังสำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉินของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

ข้อเสนอแนะ

1. การประเมินสมรรถนะพยาบาลอุบัติเหตุและฉุกเฉินควรประเมินเป็นระยะ ๆ เพื่อนำไปพัฒนาพยาบาลให้คงรักษาสมรรถนะตามที่ต้องการโดยเฉพาะในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสมรรถนะรองลงมา คือ ด้านความรู้ทางวิชาการและคุณภาพการบริการ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน ด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง และด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้รับบริการ

2. ควรมีการฟื้นฟูความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉินให้กับผู้สำเร็จการอบรมเพื่อให้พยาบาลมีความรู้เพิ่มขึ้นในการพยาบาลผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

3. ควรมีการศึกษาการติดตามสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและลึกซึ้งมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กฤตยา แดงสุวรรณ, นงนุช บุญยัง และอังศุมา อภิชาโต. (2551). *สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน.* สงขลานครินทร์เวชสาร, 26(3), 227-237.

กุลวดี อภิชาติบุตรและสมใจ ศิระกมล. (2547). *สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ.* คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กุลวดี มุฑุมล. (2542). *การเสริมสร้างพลังอำนาจในงานและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กิตติพร เนาว์สุวรรณ และคณะ. (2554). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับความสามารถเชิงสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุฉุกเฉินในโรงพยาบาลชุมชนเขตภาคใต้.* วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 17(2), 69-78.

ชลลดา ติยะวิสุทธิ์ศรี และคณะ. (2551). *การติดตามผู้สำเร็จการอบมหลักสูตรผู้บริการสาธารณสุขระดับต้น รุ่นที่ 16/2539.* วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช พิษณุโลก : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช.

ณรงค์ คำอ่อน. (2548). *สมรรถนะที่จำเป็นด้านการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลภูเวียง จังหวัดขอนแก่น.* รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดุสิต ขาวเหลือง. (2554). *การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะ.* วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 7 (1), 18-32.

พูลสุข หิงคานนท์. (2549). "ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารระบบบริการพยาบาล" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาศักยภาพระบบบริการพยาบาล หน่วยที่ 3 หน้า 3-34.* นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาพยาบาลศึกษา.

ภัทรมน ทับสูงเนิน. (2552). *สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลของรัฐ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชกิจจานุเบกษา. (2551, กุมภาพันธ์ 23). *พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ.2551, [ออนไลน์].* http://www.mua.go.th/users/bhes/front_home/Emergency%20Doctor/ems01.pdf

สุมิตรา ชูแก้ว และคณะ. (2555). *ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตามการรับรู้ของพยาบาลในการช่วยเหลือและสร้างเสริมสุขภาพของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง.* รามาธิบดีพยาบาลสาร,18(2), 249-258.

ไสว นรสาร. (2552). Emergency Trauma Nursing. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง *การดูแลผู้ป่วยฉุกเฉิน.* วันที่ 15–19 มิถุนายน 2552. โรงแรมดิเอมเมอรัลด์. กรุงเทพ.

อนงค์พร พะวรรัมย์. (2546). *การเปรียบเทียบผลการประเมินการปฏิบัติการสอนของครูระหว่างการประเมินตนเองกับการประเมิน 360 องศา.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุบล ยี่เฮง. (2550). บทบาทและหน้าที่ของพยาบาลในการดูแลผู้บาดเจ็บ / ผู้ป่วยฉุกเฉิน. *เอกสารการประชุมวิชาการการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉิน.* วันที่ 4–8 มิถุนายน 2550 ณ โรงแรมตวันนา กรุงเทพฯ.

Bloom, B. S. (1964). *Taxonomy of education objective: The classification of educational goals: Handbook II: Affective domain.* New York: David Mckay.